

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Rosse grutto (*Limosa lapponica*) A157

1. Status:

Vogelrichtlijn Bijlage I (sinds 1995). Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De rosse grutto's die in Nederland worden aangetroffen zijn doortrekkers die broeden in arctische gebieden in Noord-Scandinavië en West- en Centraal-Siberië. De rosse grutto's uit het westelijk deel van het broedgebied (de ondersoort *lapponica*) overwinteren in Noordwest-Europa en langs de Atlantische kust van het Iberisch schiereiland. De vogels uit centraal Azië (de ondersoort *taymyrensis*) overwinteren in West-Afrika. Beide populaties pleisteren in de Nederlandse 'wetlands', waarbij een duidelijke voorkeur bestaat voor de intergetijdengebieden in de Waddenzee en de Delta.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de rosse gruttopopulatie in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' ongunstig. De soort kreeg de Rode Lijst status 'bedreigd'. De broedgebieden van de in de Europese Unie verblijvende rosse grutto's liggen in het uiterste noorden van Europa (*Limosa lapponica lapponica*) en in Siberië tot 115° OL (*L. l. taymyrensis*). De totale grootte van de *lapponica* populatie omvat 120.000 exemplaren en is stabiel, die van de *taymyrensis* populatie is 520.000 exemplaren groot. Van de in mei doortrekkende *taymyrensis* populatie maakt ten minste 28% gebruik van de Nederlandse kustwateren. Voor de in november aanwezige *L. l. lapponica* populatie is dat circa 50%. De rosse grutto gebruikt Nederlandse kustgebieden ook als ruigebieden.

3. Ecologische vereisten

Leefgebied: De rosse grutto's verblijven in ons land vrijwel uitsluitend in intergetijdengebieden in estuaria, waarbij ze zowel zandige als slikkige wadplaten als voedselgebied gebruiken. Tijdens de voorjaarstrek zijn echter plaatselijk massaal foeragerende ryy's binnendijks op graslandpercelen te zien, vooral op pas gemaaide percelen. De rosse grutto volgt het getijdenritme en gebruikt bij vloed gemeenschappelijke hoogwatervluchtplaatsen. De soort vertoont daarbij voorkeur voor bij hoogwater droog blijvende kwelders, schorren en zandplaten die zich kenmerken door een lage vegetatiebedekking. Incidenteel verblijven rosse grutto's bij stormvloed op kale akkers binnendijks. Ze leggen doorgaans geen grote afstanden af tussen voedselgebied en hoogwatervluchtplaats.

Voedsel: De rosse grutto foerageert op bodemfauna. Zijn voornaamste voedselbronnen zijn diverse wormensoorten zoals wadpier, zeeduizendpoot en schelpkokerworm. In mindere mate eet hij ook nonnetjes en kleine krabben. In binnendijks grasland voedt hij zich vooral met larven van langpootmuggen (emelten).

Rust: Zowel tijdens voedselzoeken op het wad als bij rustende groepen op hoogwaterrustplaatsen is de rosse grutto gevoelig voor recreatie en laag vliegverkeer. De soort houdt grote afstanden aan tot windturbines (250-500 m).

4. Huidig voorkomen

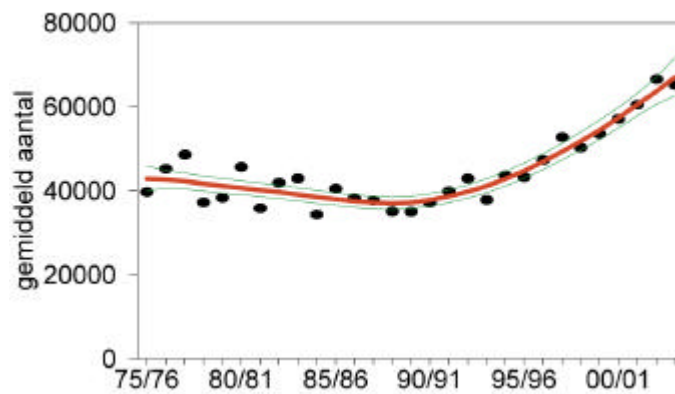
De verspreiding van de rosse grutto concentreert zich in hoge mate in de Waddenzee en in de Oosterschelde, in mindere mate in de Westerschelde en in de Voordelta.

Verspreidingskaart rosse grutto

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: De internationale *lapponica* populatie is stabiel, die van de *taymyrensis* populatie is afnemend. In de Waddenzee overwinterende aantallen (*lapponica*) nemen sinds 1988 toe, in de Delta zijn de aantallen stabiel. Vanwege de menging van de beide populaties in de herfst kunnen geen uitspraken worden gedaan over de aantalsontwikkelingen van de dan door Nederland trekkende populaties. In het voorjaar kan dat wel. De in mei doortrekkende *taymyrensis* populatie lijkt in het Waddengebied toe te nemen.

Aantalsontwikkeling rosse grutto

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de rosse grutto laat sinds 1981 (1981-2003) een matige toename zien. Ook over de meest recente periode 1995-2003 is de populatie matig toegenomen.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Het toekomstperspectief van de rosse grutto wordt, gelet op de aanwezigheid van de soort in Natura 2000 gebieden, als positief beoordeeld. De soort lijkt onder meer te profiteren van de opgetreden toename van wormen ('verworming') in de Waddenzee.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 39.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Gewenst is een natuurlijke verspreiding van de rosse grutto in samenhang met een natuurlijke verspreiding van favoriete foerageergebieden. Daarbij omvat de streefpopulatie een jaargemiddelde van 35.000 exemplaren. De zogenoemde 'drempelwaarde' voor de *lapponica* populatie in de winter is 30.000 vogels. De drempelwaarde voor de *taymyrensis* populatie in mei is 100.000 vogels. Met drempelwaarde is het minimumaantal bedoeld.

Belangrijk is voldoende geschikt leefgebied van goede, natuurlijk stabiele kwaliteit (niet afnemend). Daarbij hoort rust op de pleisterplaatsen in het Waddengebied en in de Zoute Delta. Er zijn verder geen wezenlijke deze soort bedreigende factoren.

Oordeel: gunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	Gunstig
Populatie	gunstig	Gunstig
Leefgebied	gunstig	Gunstig
Toekomst	gunstig	Gunstig
Eindoordeel	gunstig	Gunstig

6. Bronnen

- Austin G.E. & Rehfish M.M. 2003. The likely impact of sea level rise on waders (*Charadrii*) wintering on estuaries. *Journal for Nature Conservation* 11: 43-58.
- Austin G.E., Peachel I. & Rehfish M.M. 2000. Regional trends in coastal wintering waders in Britain. *Bird Study* 47: 352-371.
- Cayford J. 1993. Wader disturbance: a theoretical overview. *Wader Study Group Bull.* 68 (Supplement): 3-5.
- Clemens T. & Lammen C. 1995. Windkraftanlagen und Rastplätze von Küstenvögeln -ein Nutzungskonflikt. *Seevögel* 16: 34-38.

- Davidson N.V. & Rothwell P. 1993. Human disturbance to waterfowl on estuaries: conservation and coastal management implications of current knowledge. Wader Study Group Bull. 68 (Supplement): 97-105.
- Ens B.J., Wintermans G.J.M. & Smit C.J. 1993. Verspreiding van overwinterende wadvogels in de Nederlandse Waddenzee. *Limosa* 66: 137-144.
- Koepff C. & Dietrich K. 1986. Störungen von Küstenvögeln durch Wasserfahrzeuge. *Vogelwarte* 33: 232-248.
- Koffijberg K., Blew J., Eskildsen K., Günther K., Koks B., Laursen K., Rasmussen L.M., Potel P. & Südbeck P. 2003. High tide roosts in the Wadden Sea. A review of bird distribution, protection regimes and potential sources of anthropogenic disturbance. Wadden Sea Ecosystem 16. CWSS/TMAG/JMMB, Wilhelmshaven.
- Leopold M.F., Smit C.J., Goedhart P.W., Van Roomen M., Van Winden E. & Van Turnhout C. 2004. Langjarige trends in aantallen wadvogels in relatie tot de kokkelvisserij en het gevoerde beleid in deze; eindverslag EVA II (Evaluatie schelpdiervisserij tweede fase) Deelproject C2. Alterra-rapport 954. Alterra, Wageningen.
- Piersma T. & Koolhaas A. 1997. Shorebirds, shellfish(eries) and sediments around Griend, western Wadden Sea, 1988-1996. Rapport 1997-7. NIOZ, Texel.
- Piersma T., Koolhaas A., Dekinga A., Beukema J.J., Dekker R. & Essink K. 2001. Long-term indirect effects of mechanical cockle-dredging on intertidal bivalve stocks in the Wadden Sea. *Journal of Applied Ecology* 38: 976-990.
- Schekkerman H., Meininger P.L. & Meire P.M. 1994. Changes in the waterbird populations of the Oosterschelde (SW Netherlands) as a result of large-scale coastal engineering works. *Hydrobiologia* 282/283: 509-524.
- Schothorst E. & Veenendaal D. 1999. Verstoring van vogels langs de Groninger Noordkust. *De Grauwe Gors* 27 (1): 7-13.
- Spaans B., Bruinzeel L. & Smit C.J. 1996. Effecten van verstoring door mensen op wadvogels in de Waddenzee en de Oosterschelde. IBN-rapport 202. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.